

Mishnah Orlah, chapter 3

משנה ערלה פרק ג

(1) A garment which had been dyed using shells of [nuts, or pomegranates skins, of] *orlah* [since the shells are also prohibited from deriving any benefit from them, they] must be burnt. If it became mixed up with other [garments, since they are counted individually they are valuable and therefore they do not neutralize, and], all are burnt; these are the words of Rabbi Meir (see Mishnah 7 below), but the Sages say: It becomes neutralized in

two hundred and one [the *halachah* follows the Sages].

(2) If one dyed a thread the length of a full *sit* [the distance between the forefinger and middle finger when they are fully stretched] with shells of *orlah* [less than a *sit* is not considered significant] and then wove it into a garment and it is not known which thread it is, [here too,] Rabbi Meir says: The garment is burnt, while the Sages say: It is neutralized in two hundred and one.

(3) If one wove a full *sit*-length of the wool of a [blemished] firstborn into a garment [since one may not derive any benefit from its wool], the garment is burnt. If [one wove a full *sit*] of the hair of a Nazir, [or] of the firstborn of a donkey [which was not redeemed and had its neck broken (Exodus 13:13),] into a sack [one is prohibited from deriving any benefit from the hair, of either], the sack is burnt. And regarding consecrated items [i.e., consecrated animals,

רבנו עובדיה מברטנורא

א בגד שצבעו בקליפי ערלה: כגון קליפי אגוזים ורמונים דגם הקליפים אסורים בהנאה כדדרשינן (ברכות לו:): את פרוי את הטפל לפרוי. **ידלק:** שאסור בהנאה דתיב (ויקרא יט) וערלתו ערלתו שלא יהנה ולא יצבע ולא ידליק בו את הנר. **כולם ידלקו:** ר"מ לטעמיה דאמר לקמן את שדרכו למנות מקדש ובגד שצבעו שדרכו למנות הוא. **וחכ"א יעלה באחד ומאתים:** לטעמייהו דאמרי לקמן בפרקין אין מקדש אלא ששה דברים בלבד והלכה כחכמים. **ג מלא הסיט:** הוא כדי הפסק שיש בין אמה לאצבע כל מה שיכול להרחיבו והפסק שיש בין הגודל לאצבע כל מה שיכול להרחיבו הוא הסיט כפול לפי שהוא כפול מממה שיש בין אמה לאצבע ומלא הסיט הוא שיעור חשוב לאיסור הלכך כשארגו בבגד ואין ידוע איזו הוא ר"מ אומר ידלקו לטעמיהו וחכ"א יעלו באחד ומאתים לטעמייהו כפולגתא דלעיל. **ג מצמר הבכור:** ואסור לגזוז בכור שנאמר (דברים טו) ולא תגזו בכור צאנך ובבכור בעל מום איירי ולהכי בעי מלא הסיט דאילו בכור תם הרי הוא מוקדשים ותנן ובמוקדשים

א בגד שצבעו בקליפי ערלה, ידלק. נתערב באחרים, כלם ידלקו, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, יעלה באחד ומאתים: ב הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה, וארגו בכגד, ואין ידוע איזה הוא, רבי מאיר אומר, ידלק הבגד. וחקמים אומרים, יעלה באחד ומאתים: ג האורג מלא הסיט מצמר הבכור בכגד, ידלק הבגד. ומשער הנזיר ומפטר חמור בשק, ידלק השק. ובמקדשין, מקדשין

including an unblemished firstborn, if one wove their wool or hair into garments], they render [the garment] sanctified, however [small] the quantity.

(4) A dish which was cooked with shells of *orlah*, [since the food derives prohibited benefit from the fire, it] must be burnt. If it became mixed up with other foods, it becomes neutralized in two hundred and one.

(5) If one heated an oven with the shells of *orlah* and then baked bread in it, the bread must be burned. If it became mixed up with other breads, it is

neutralized in two hundred and one.

(6) If one had bundles of fenugreek which were *kilayim* of the vineyard [which are prohibited from deriving any benefit from them], they must be burned, if they got mixed up with other [permissible bundles], all of them are burnt; these are the words of Rabbi Meir. But the Sages say: It is neutralized in two hundred and one.

(7) For Rabbi Meir used to say: Whatever is customary to be counted [individually when sold because of its importance, always] renders [any mixture] forbidden [and they do not become neutralized in any quantity]. But the Sages say: Only six things [are considered important enough, to always] render [any mixture] prohibited. Rabbi Akiva says: Seven. And these are: Nuts with brittle shells,

רבנו עובדיה מברטנורא

מקדשים כל שהוא. משער הנזיר; ושערו אסור בהנאה שנאמר (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע גדולו של פרע יהיה קדוש. ומפטר חמור; לאחר עריפה כולי עלמא מודו דאסור בהנאה דגמרינן עריפה עריפה מעגלה ערופה. בשק; גבי צמר תנא בגד וגבי שער תנא שק דהכי אורחיה. ד ה ידלק; דיש שבח עצים בתבשיל וכן בפת. יעלה באחד ומאתים; ובהא מודה ר"מ דאין זה מעשרה דברים דחשיב ר' מאיר דמקדשים כדמוכח בירושלמי. ו חבילי תלתן; אין חבילה פחותה מכ"ה זירים. נתערבו באחרים; גרסינן ולא גרסינן ואחרים באחרים ואי גרסינן לה צריך לומר שנתערבו כל אותן אחרים באחרים דלא הוי אלא חד ספיקא ואשמעינן אע"ג דאיכא תרי רובי אסירי. כולם ידלקו; והא דלא אמרינן ימכרו כולן חוץ ממדי איסור שבהן כדאמר ר' שמעון בן גמליאל בפרק (בתרא) דע"ז גבי יין נסך משום דחיישינן בכלוהו שמא יחזור העובד כוכבים וימכרו לישראל מה שאין כן ביין נסך דליכא למיחש להכי. ו שדרכו למנות; שאין אדם מוכרו אלא במנין מפני חשיבותו. פרך וברדן;

כל שהן: ד תבשיל שבשלו בקלפי ערלה, ידלק. נתערב באחרים, יעלה באחד ומאתים: ה תנור שהסיקוהו בקלפי ערלה ואפה בו את הפת, תדלק הפת. נתערבה באחרות, תעלה באחד ומאתים: ו מי שהיו לו חבילי תלתן של פלאי הפרם, ידלקו. נתערבו באחרים, כלם ידלקו, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, יעלו באחד ומאתים: ז שהיה רבי מאיר אומר, את שדרכו למנות, מקדש. וחכמים אומרים, אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד. ורבי יעקבא אומר, שבעה. ואלו הם, אגוזי פרך, רמוני בדן, וחביות סתומות,

pomegranates of Badan, sealed casks, beet shoots, cabbage heads [that grow in Israel] and Greek gourds. Rabbi Akiva says: Also loaves of the householder [which are much larger than the standard bakers' loaves, the *halachah* follows Rabbi Akiva]. Whatever is applicable to *orlah* [such as nuts, pomegranates, and casks,] is *orlah*, and whatever is applicable to *kilayim* of the vineyard [such as beet shoots, cabbage heads and Greek gourds] is *kilayim* of the vineyard [and does not become neutralized no matter what quantity].

(8) How so? [When the aforementioned are whole, but] if the nuts cracked, the pomegranates split, the casks were opened, the gourds were cut, or [according to the view of Rabbi Akiva], the loaves were broken, they do neutralize in two hundred and one.

(9) Doubtful *orlah*, [e.g., a gentile has fruit in his hand, but we don't know if it came from the *orlah* trees, or the older non-*orlah* trees on his property], if it is in the Land of Israel [where the doubt is regarding a Biblical prohibition, we are stringent and] it is prohibited, but in Syria [where it is not a Biblical prohibition and where there is a fifty-fifty doubt we are more lenient and] it is permitted and outside the Land [of Israel] one may go down and purchase it from a gentile [though chances are greater than fifty-fifty, that it is *orlah*, provided that he did not see him gathering it in which case there is no doubt at all (see Tiferet Yisrael)]. If there is a vineyard planted with vegetables and the vegetables are sold outside [the field and it is not known whether these vegetables are from the *kilayim*, or not], in the Land of Israel [where the doubt is regarding a Biblical prohibition,] these are forbidden, but in Syria [where the doubt is Rabbinical] it

רבנו עובדיה מברטנורא

שמות מקומות הן ואני שמעתי אגוזי פרך אגוזים שקליפתן רכה ונפרכיין. חלפי תרדיין: עלין מצלעות התרדיין. קלסי כרוב: קלחי כרוב שבארץ ישראל שהם גדולים וטובים. של בעה"ב: שהן גדולים אבל של נחתום קטנים הן. הראוי לערלה: כגון אגוזים ורמונים וחביות שתומות. והראוי לכלאי הכרם: כגון חלפי תרדיין וקולסי כרוב ודלעת יונית ואין הלכה כר"מ ולא כר"ע. ה נתפצעו האגוזים: גרסי ולא גרסי כ"צד וקמ"ל מתני' דדוקא שלמים לא בטילי אבל לא שבורים ופצועים. נתפרסו הככרות: האי סתמא כרבי עקיבא דהלכתה כוותיה. ט ספק ערלה: כגון עובד כוכבים שיש לו

וחלפות תרדיין, וקלסי כרוב, ודלעת יונית. רבי עקיבא אומר, אף ככרות של בעל הבית. הראוי לערלה, ערלה. לכלאי הכרם, כלאי הכרם: ה (כ"צד) נתפצעו האגוזים, נתפרדו הרמונים, נתפתחו החביות, נתחתכו הדלועים, נתפרסו הככרות, יעלו באחד ומאתים: ט ספק ערלה, בארץ ישראל אסור, ובסוריא מתיר, ובחוצה לארץ יורד ולוקח, ובלבד שלא יראנו לוקט. כרם נטוע ירק, וירק נמכר חוצה לו, בארץ ישראל אסור,

is permitted and outside the Land [of Israel] one may purchase them from a gentile whom he has seen go down and gather it, provided that he, himself, does not gather it by his own hand

ובסוריא מתר, ובחוצה לארץ יורד ולוקט, ובלבד שלא ילקוט ביד. החדש, אסור מן התורה בכל מקום. והערלה, הלכה. והכלאים, מדברי סופרים:

[lest he come to plant also]. New produce [*hadash*], is Biblically prohibited in all places. *Orlah* is prohibited [outside the Land of Israel] by *halachah* [i.e., via Oral tradition handed down from Sinai, yet when in doubt, it is judged leniently, this, too, being an Oral tradition], and *kilayim* [of the vineyard, since in Israel it is forbidden to derive any benefit from them, therefore they are forbidden outside the Land of Israel] by Rabbinic law.

רבנו עובדיה מברטנורא

נטיעות של ערלה בגינתו ובידו פירות ואין ידוע אם משל ערלה אם משל זקנה. בארץ ישראל: דהוי ספיקא דאורייתא לחומרא. בסוריא מותר: דכבוש יחיד הוא ולא שמייה כבוש והחמירו בו קצת. ובחוצה לארץ יורד ולוקט: בתוך הגינה וקונה מן העובד כוכבים מאותם שליטת כבר ובלבד שלא יראנו לוקט. ובחוצה לארץ יורד ולוקט: העובד כוכבים יורד ולוקט בפני הישראל וישראל קונה ממנו ובלבד שלא ילקוט ישראל ביד. בכל מקום: ואפילו בחו"ל דכתיב (ויקרא כד) ולחם וקלי וברמל לא תאכלו וגו' בכל מושבותיכם. והערלה הלכה: למ"מ שאסור בחו"ל ואעפ"כ ספקה מותר שכך נאמרו ההלכה למשה בסיני שיהיה ספקה מותר בחו"ל. והכלאים מדברי סופרים: דוקא כלאי הכרם כיון דבארץ חמירי ואסרי בהנאה מן התורה בחו"ל גזרו בהו רבנן אבל כלאי זרעים דבארץ שרו בהנאה בחו"ל לא גזרו בהו רבנן והרכבת האילן אסורה בחו"ל מן התורה דכתיב (שם יט) בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבה ומה בהמתך בין בארץ בין בחו"ל אף שדך בהרכבה בין בארץ בין בחו"ל.